

Sygn. akt III AUa 421/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 lutego 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Wojciech Bzibziak (spr.)
Sędziowie	SSA Witold Nowakowski SSA Alicja Kolonko
Protokolant	Michał Eksterowicz

po rozpoznaniu w dniu 26 stycznia 2017 r. w Katowicach

sprawy z odwołania R. G. (R. G.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

o ustalenie właściwego ustawodawstwa

na skutek apelacji ubezpieczonego R. G.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gliwicach Ośrodka Zamiejscowego w Rybniku

z dnia 15 grudnia 2015 r. sygn. akt IX U 34/15

oddala apelację.

/-/SSA W. Nowakowski /-/ SSA W. Bzibziak /-/ SSA A. Kolonko

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt III AUa 421/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 21 listopada 2014r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. stwierdził, że wobec ubezpieczonego R. G. z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej ma zastosowanie od 1 marca 2012r. ustawodawstwo polskie.

Organ rentowy podał, że w wyniku ustaleń dokonanych przez właściwą słowacką instytucję ubezpieczeniową stwierdzono, iż w firmie (...) s.r.o., z którą R. G. zawarł

w dniu 1 marca 2012r. umowę o pracę, nie dochodziło do realnego wykonywania pracy. Praca na terenie Słowacji nie może zatem być brana pod uwagę przy ocenie mającego zastosowanie ustawodawstwa.

W odwołaniu od tej decyzji ubezpieczony domagał się jej zmiany i uznania, że od 1 marca 2012r. podlega ustawodawstwu słowackiemu w zakresie ubezpieczeń społecznych i dlatego od dnia zawarcia umowy o pracę ze słowackim pracodawcą wyrejestrował się z ubezpieczeń społecznych w Polsce.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania podając okoliczności wskazane w zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z dnia 15 grudnia 2015r., sygn. akt IX U 34/15 Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gliwicach Ośrodek Zamiejscowy w Rybniku oddalił odwołanie ubezpieczonego.

Na podstawie akt organu rentowego ustalił Sąd, że R. G. od 1 stycznia 1999r. prowadzi działalność gospodarczą w Polsce w zakresie mechaniki pojazdowej. Nie zgłaszał zawieszenia prowadzenia działalności. Od dnia 1 marca 2012r. zawarł umowę o pracę z firmą (...) s.r.o. w Č. na terenie Słowacji i z tym dniem wyrejestrował się z ubezpieczeń społecznych z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej.

Podał nadto Sąd, że pismem z 25 lipca 2013r. słowacka instytucja ubezpieczeniowa przekazała Centrali ZUS w Polsce wykaz przedsiębiorstw na Słowacji, w których nie dochodziło do realnego wykonywania pracy stwierdzając, że praca taka nie może być brana pod uwagę dla ustalenia ustawodawstwa słowackiego jako właściwego. Wśród tych przedsiębiorstw została wymieniona firma (...) s.r.o. w Č..

W dniu 13 września 2012r. odwołujący się złożył w organie rentowym wniosek o ustalenie od 1 marca 2012r. ustawodawstwa słowackiego jako właściwego w zakresie ubezpieczeń społecznych. ZUS ustalił tymczasowo, że w okresie od 1 marca 2012r. R. G. podlega ustawodawstwu polskiemu, o czym poinformował go pismem z 13 grudnia 2013r., w którym wskazał również, iż ustalenie polskiego ustawodawstwa stanie się ostateczne w ciągu dwóch miesięcy od poinformowania o tym słowackiej instytucji ubezpieczeniowej, jeżeli nie zgłosi ona zastrzeżeń w tym terminie. O tymczasowym ustaleniu ustawodawstwa polskiego jako właściwego powiadomiono także instytucję słowacką pismem z 13 grudnia 2013r. Nie wniosła ona sprzeciwu i w związku z tym organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję.

Sąd I instancji ustalił nadto, że słowacka instytucja ubezpieczeniowa wydała decyzję stwierdzającą, iż odwołujący się nie podlega od 1 marca 2012r. ubezpieczeniom na terenie Słowacji. Od decyzji tej zostało złożone odwołanie.

Przechodząc do rozważań prawnych Sąd Okręgowy w Gliwicach przytoczył treść art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy z 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych i art. 13 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z 29 kwietnia 2004r.

w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U.U.E.L.2004.166.1) oraz art. 16 ust. 1-6 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z 16 września 2009r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U.U.E.L.2009.284.1 ze zm.) i stwierdził, że organ rentowy prawidłowo zastosował procedurę określoną we wskazanych przepisach.

Wszczął bowiem procedurę wyjaśniającą i poinformował słowacką instytucję ubezpieczeniową o tymczasowym ustaleniu ustawodawstwa polskiego, a po nieotrzymaniu od niej w terminie dwóch miesięcy informacji o niemożności zaakceptowania takiego ustalenia lub o odmiennej opinii w tej kwestii, wydał zaskarżoną decyzję.

Zauważył Sąd, że prawidłowość tej decyzji potwierdza wykaz przedsiębiorstw na Słowacji, sporządzony przez instytucję słowacką, w których nie dochodziło do realnego wykonywania pracy. Wymieniono w nim m.in. (...) s.r.o. w Č..

Sąd I instancji wskazał również na ostateczną decyzję słowackiej instytucji ubezpieczeniowej stwierdzającą, że R. G. nie podlega od 1 marca 2012r. ubezpieczeniom na terenie Słowacji.

Zdaniem Sądu w wypadku uwzględnienia odwołania ubezpieczonego od tej decyzji zaistnieją nowe okoliczności w sprawie, a tym samym podstawy do wznowienia postępowania przed organem rentowym.

Sąd odwołał się także do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 2014r., I UK 275/13, w pełni go podzielając.

W konsekwencji Sąd Okręgowy w Gliwicach na mocy art. 477¹⁴ § 1 kpc oddalił odwołanie.

Powyższy wyrok zaskarżył ubezpieczony zarzucając mu:

I. rażące naruszenie przepisów postępowania, a to art. 379 pkt 5 kpc w związku

z art. 477¹¹ § 2 kpc przez prowadzenie postępowania dotkniętego nieważnością poprzez niewezwanie pracodawcy – spółki (...) s.r.o. jako zainteresowanego, który zgodnie z § 2 art. 477¹¹ kpc jako zobowiązany do opłacania składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne do słowackich instytucji właściwych winien brać bezwzględnie udział w postępowaniu przed Sądem I instancji,

II. rażące naruszenie prawa materialnego mające wpływ na treść wydanego wyroku,

a to art. 13 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE)

nr 883/2004 z 29 kwietnia 2004r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego zawierającego normę kolizyjną wskazującą na ustawodawstwo właściwe dla ubezpieczenia społecznego osoby normalnie wykonującej pracę najemną i pracę na własny rachunek w różnych państwach członkowskich Unii, przez co wyłączona jest możliwość ustalenia prawa właściwego dla tego stosunku prawnego w inny sposób niż wskazany przez normę dotyczącą koordynacji ubezpieczeń społecznych, co oznacza, iż ZUS miał bezwzględny obowiązek ustalić mu ustawodawstwo słowackie od dnia

1 marca 2012r. do dnia 28 lutego 2015r., a Sąd I instancji utrzymał ten stan niezgodny z prawem,

III. rażące naruszenie prawa materialnego mające wpływ na treść wydanego wyroku,

a to art. 16 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego poprzez podtrzymanie przez Sąd I instancji decyzji ZUS, która nie uwzględnia treści art. 13 rozporządzenia nr 883/2004 oraz art. 14 rozporządzenia nr 987/2009, a zatem nie może być kwalifikowana jako decyzja w ogóle,

IV. rażące naruszenie prawa materialnego mające wpływ na treść wydanego wyroku, a to art. 5 rozporządzenia nr 987/2009 poprzez nieuwzględnienie nadanego mu numeru ubezpieczenia oraz poczytanie milczenia i braku współpracy ze strony słowackiej instytucji ubezpieczeniowej za dokument, podczas gdy Sąd miejsca zamieszkania nie może tej okoliczności zignorować, istnienie bowiem tytułu ubezpieczenia społecznego za granicą wyklucza dokonywanie ustaleń przeciwko dowodowi ubezpieczenia społecznego w innym państwie,

V. rażące naruszenie prawa materialnego mające wpływ na treść wydanego wyroku,

a to art. 11 ust. 3 lit. a rozporządzenia nr 883/2004 poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, podczas gdy przepis ten nie miał zastosowania w niniejszej sprawie, ponieważ wykonuje on nie tylko pracę na własny rachunek w Polsce, ale także od dnia 1 marca 2012r. do dnia 28 lutego 2015r. wykonywał pracę najemną na Słowacji niemającą charakteru marginalnego i w związku z tym zastosowanie do niego ma wyłącznie art. 13 ust. 3 rozporządzenia nr 883/2004,

VI. rażące naruszenie prawa materialnego mające wpływ na treść wydanego wyroku, a to art. 11 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004 poprzez jego niewłaściwe niezastosowanie

i doprowadzenie w rezultacie do sytuacji, w której wbrew przepisom rozporządzenia podlegał w tym samym czasie ustawodawstwu dwóch różnych państw członkowskich,

VII. rażąco naruszenie przepisów postępowania, a to art. 1 ust. 2 lit. c w związku z art. 5 ust. 1, art. 6 i art. 16 rozporządzenia wykonawczego poprzez podtrzymanie ustalenia ustawodawstwa polskiego i usankcjonowanie zaniechania podjęcia współpracy między instytucjami (ze słowackimi instytucjami właściwymi), bez jednoczesnego powzięcia uzasadnionych wątpliwości w myśl art. 5 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego, co doprowadziło do zaniechania uskutecznienia w pełnym zakresie procedury dialogu i koncyliacji określonej tak w art. 6 i art. 16 rozporządzenia wykonawczego, jak i w postanowieniach Decyzji Nr A1 Komisji Administracyjnej z 12 czerwca 2009r. w sprawie ustanowienia procedury dialogu i koncyliacji w zakresie ważności dokumentów, określenia ustawodawstwa właściwego oraz udzielenia świadczeń na mocy rozporządzenia podstawowego,

VIII. naruszenia przepisów postępowania mających wpływ na treść zaskarżonego wyroku, a to art. 233 kpc poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i błędną ocenę mocy i wiarygodności materiału dowodowego, a w szczególności:

1. wydanie zaskarżonego wyroku w sytuacji, gdy powinien podlegać od dnia zawarcia umowy o pracę, tj. od 1 marca 2012r. do 28 lutego 2015r. ustawodawstwu słowackiemu,

2. błędne ustalenie stanu faktycznego poprzez przyjęcie, iż przedstawione dowody nie świadczą o wykonywaniu pracy niemającej charakteru marginalnego, podczas gdy pracodawca sporządzone raporty ocenił jako prawidłowe i wypłacił na ich podstawie wynagrodzenie, a do niego nie mają zastosowania przepisy o marginalnym charakterze pracy z uwagi na podjęcie zatrudnienia przed wejściem w życie przepisów o marginalności pracy,

3. przyjęcie twierdzeń ZUS i słowackiej instytucji ubezpieczeniowej o nieprawidłowościach w funkcjonowaniu zatrudniającej go Spółki, podczas gdy jedynym dokumentem mającym jakiegokolwiek znaczenie dla tej kwestii są protokoły z kontroli przeprowadzonej przez instytucje słowackie, w których nie stwierdzono żadnych nieprawidłowości, a w szczególności istnienia okoliczności, na podstawie których kwestionuje się rzeczywistość prowadzenia przez (...) s.r.o. przedsiębiorstwa,

4. oparcie zaskarżonego rozstrzygnięcia na informacji pochodzącej od słowackiej i polskiej instytucji ubezpieczeniowej o rzekomej pozorności działalności pracodawcy, a co za tym idzie fikcyjności wykonywanej pracy, podczas gdy informacja taka nie ma podstaw prawnych i nie jest prawomocna, a ponadto zaniechano wyjaśnienia faktu zawarcia porozumienia między instytucjami właściwymi w Polsce i na Słowacji, w piśmie z 25 lipca 2013r., na podstawie nieprawdziwego stanu faktycznego, które to porozumienie bezpośrednio narusza unijną zasadę swobody przepływu pracowników Państw Członkowskich i jest niedozwolonym porozumieniem retrospektywnym i retroaktywnym, niekorzystnym dla niego i niezgodnym z zasadą ochrony praw nabytych oraz zasadą ochrony zaufania,

5. oparcie zaskarżanego wyroku na rzekomych wynikach z kontroli przeprowadzonych przez instytucje słowackie, podczas gdy z protokołów nie wynikają twierdzenia podnoszone przez słowacką instytucję miejsca świadczenia pracy, a poza tym kontrola w (...) s.r.o. prowadzona była od 26 lutego 2013r. do 6 marca 2013r. i obejmowała, co prawda okres jego zatrudnienia, jednak dotyczyła wyłącznie okresu zamkniętego i nie obejmowała całego jego zatrudnienia,

6. wydanie zaskarżanego wyroku mimo braku współpracy między instytucjami właściwymi, ponieważ słowacka instytucja ubezpieczeniowa wydała na podstawie § 193 ust. 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym decyzję z 2 września 2015r. o zawieszeniu postępowania do dnia precyzyjnego i pełnego stwierdzenia stanu faktycznego, ponieważ nie mogą być kompletnie i prawidłowo ustalone okoliczności sprawy, a zatem sama instytucja właściwa jednoznacznie wskazuje na nieprawidłowość zaskarżanego rozstrzygnięcia.

W oparciu o powyższe zarzuty R. G. wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez jego uchylenie bądź zmianę w całości i uznanie, że od 1 marca 2012r. do 28 lutego 2015r. podlegał ustawodawstwu słowackiemu, względnie o uchylenie zaskarżanego wyroku oraz decyzji ZUS i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania organowi rentowemu oraz o zasądzenie od ZUS na swoją rzecz wniesionej opłaty sądowej od apelacji.

Wniósł nadto o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z decyzji słowackiej instytucji ubezpieczeniowej z dnia 2 września 2015r. na okoliczność zawieszenia postępowania celem precyzyjnego i pełnego stwierdzenia stanu faktycznego, ponieważ nie mogą być kompletnie i prawidłowo ustalone okoliczności sprawy.

W dalszej części apelacji ubezpieczony szczegółowo uzasadnił przedstawione zarzuty.

Do apelacji dołączył powołaną decyzję z 2 września 2015r. wraz z tłumaczeniem (k. 149-152 a.s.).

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

apelacja nie jest zasadna.

Spór w rozstrzyganej sprawie sprowadzał się do oceny, jakie ustawodawstwo jest właściwe w okresie od 1 marca 2012r. w związku z prowadzeniem przez ubezpieczonego R. G. działalności gospodarczej na terenie Polski oraz wykonywaniem pracy najemnej na terenie Republiki Słowackiej w ramach umowy o pracę zawartej przez niego z (...) s.r.o. w Č..

Na wstępie stwierdzić należy – w związku z podniesionym w apelacji zarzutem nieważności postępowania – że (...) s.r.o. w Č. nie ma statusu zainteresowanego w rozumieniu art. 477¹¹ § 2 kpc. Jak wskazano powyżej istota sporu dotyczyła bowiem jedynie ustalenia właściwego ustawodawstwa dotyczącego skarżącego. Nie można zatem przyjąć, aby od rozstrzygnięcia sprawy w tym zakresie zależały bezpośrednio prawa lub obowiązki (...) s.r.o. (por. w tym zakresie wyroki Sądu Najwyższego: z 14 lipca 2016r., sygn. II UK 297/15, Legalis Nr 1515100 i z 25 listopada 2016r., sygn. I UK 370/15, Legalis Nr 1538067).

Sąd Okręgowy w Gliwicach przy bezspornych okolicznościach faktycznych prawidłowo zastosował i zinterpretował właściwe przepisy mające zastosowanie w rozstrzyganej sprawie. Stanowisko to w pełni podziela Sąd Apelacyjny.

Wynika z nich, że skarżący wszedł w stosunki ubezpieczenia społecznego o charakterze transgranicznym poprzez jednoczesne wykonywanie działalności gospodarczej i pracy najemnej w różnych państwach Unii Europejskiej.

Przypomnieć jedynie należy, że zaskarżoną decyzją organ rentowy stwierdził, iż od 1 marca 2012r. R. G. podlega ustawodawstwu polskiemu w zakresie ubezpieczeń społecznych.

Wcześniej – bo już pismem z 13 grudnia 2013r. – ZUS poinformował ubezpieczonego, że w tym okresie właściwym dla niego w zakresie ubezpieczeń społecznych jest ustawodawstwo polskie, bowiem jak wynika z ustaleń słowackiej instytucji ubezpieczeniowej pracownicy (...) s.r.o. faktycznie nie wykonywali pracy na terenie Słowacji. Ustalenie polskiego ustawodawstwa miało charakter tymczasowy. Poinformowano o nim również słowacką instytucję ubezpieczeniową, która nie zajęła stanowiska w tej sprawie w terminie 2 miesięcy od otrzymania informacji.

W rozstrzyganej sprawie miały więc zastosowanie – jak słusznie przyjął Sąd I instancji – przepisy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z 29 kwietnia 2004r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. U. UE.L 2004,

Nr 166, poz. 1 – zwane dalej rozporządzeniem podstawowym) oraz rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady nr 987/2009 z 16 września 2009r. dotyczące wykonywania rozporządzenia nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. U. UE.L 2009, Nr 284, poz. 1 – zwane dalej rozporządzeniem wykonawczym).

Zgodnie z art. 13 ust. 3 rozporządzenia podstawowego osoba, która normalnie wykonuje pracę najemną i pracę na własny rachunek w różnych Państwach Członkowskich podlega ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, w którym wykonywana jest praca najemna. Wyłączona jest tym samym możliwość ustalania prawa właściwego dla tego stosunku prawnego w inny sposób niż wskazany w tym przepisie. W utrwalonym orzecznictwie

Sądu Najwyższego przyjmuje się, że w sprawach dotyczących koordynacji systemów zabezpieczania społecznego stosunek prawny, na podstawie którego powstaje tytuł ubezpieczenia społecznego i stosunek ubezpieczenia społecznego, to dwie niezależne

więzi prawne, które mogą podlegać prawu różnych państw członkowskich, przy czym stosownie do generalnej reguły wspólnotowej koordynacji ubezpieczeń społecznych,

stosunek ubezpieczenia społecznego podlega prawu wykonywania pracy. Temu też prawu przyporządkowane jest zakwalifikowanie pracownika, jako zatrudnionego w rozumieniu rozporządzenia podstawowego. Nie ma zatem definicji pracy najemnej jako pojęcia prawa unijnego. Definicje tytułu ubezpieczenia społecznego przyjęte w krajowych systemach zabezpieczenia społecznego miejsca wykonywania pracy najemnej, do którego należy pracownik migrujący, mogą różnić się od tych zawartych w prawie pracy, ale muszą być utrzymane jako jedyne właściwe, tak jak rozumiane są przy stosowaniu ustawodawstwa

z dziedziny zabezpieczenia społecznego danego państwa członkowskiego, na terytorium którego praca jest wykonywana.

Zauważyć nadto należy, że zgodnie z ugruntowanym już orzecznictwem Sądu

Najwyższego istnienie tytułu ubezpieczenia społecznego za granicą wyklucza dokonywanie ustaleń przeciwko dowodowi ubezpieczenia społecznego w innym państwie, a nadto określenie ustawodawstwa właściwego wskazującego na instytucje miejsca świadczenia pracy najemnej wyłącza ocenę przez instytucję miejsca zamieszkania, czy stosunek prawny będący podstawą objęcia ubezpieczeniem społecznym w kraju świadczenia pracy jest ważny według prawa miejsca zamieszkania ubezpieczonego.

Oczywistym przy tym jest, że właściwa instytucja miejsca zamieszkania osoby

ubiegającej się o ustalenie ubezpieczenia społecznego w innym państwie może powziąć wątpliwości co do określenia ustawodawstwa mającego zastosowanie do zainteresowanego,

z uwzględnieniem art. 13 rozporządzenia podstawowego i odpowiednich przepisów art. 14 rozporządzenia wykonawczego, czyli niepewności co do tego, czy osoba ta jest objęta systemem zabezpieczenia społecznego w więcej niż jednym państwie członkowskim. Wątpliwości tych instytucja miejsca zamieszkania wnioskodawcy nie może sama rozstrzygać lecz musi dostosować się do trybu rozwiązywania sporów odnośnie ustalenia

ustawodawstwa właściwego wskazanego w szczególności w oparciu o art. 6, art. 15 oraz

art. 16 rozporządzenia wykonawczego. Nakazują one zwrócenie się – w przypadku

istnienia wątpliwości bądź rozbieżności – do instytucji innego państwa członkowskiego. Instytucje niezwłocznie dostarczają lub wymieniają między sobą wszystkie dane niezbędne dla ustanowienia i określenia praw i obowiązków osób, do których ma zastosowanie rozporządzenie podstawowe. Przekazywanie tych danych odbywa się bezpośrednio pomiędzy samymi instytucjami lub za pośrednictwem instytucji łącznikowych. Zastosowanie znajduje również decyzja nr A1 Komisji Administracyjnej w sprawie ustanowienia procedury dialogu

i koncepcji w zakresie ważności dokumentów, określenia ustawodawstwa właściwego oraz udzielania świadczeń na mocy rozporządzenia nr 883/2004 (Dz. U. C 106 z 24 kwietnia 2010r.).

Poinformowanie zatem przez osobę wykonującą pracę w dwóch lub więcej państwach członkowskich, instytucji wyznaczonej przez właściwą władzę państwa członkowskiego,

w którym ma ona miejsce zamieszkania, o tym fakcie wymaga – ze względu na zaistnienie czynnika ponadkrajowego w ubezpieczeniu społecznym – zastosowania procedury przestrzegającej właściwości i kompetencji instytucji

ubezpieczeń społecznych, przewidzianej w przepisach art. 16 rozporządzenia wykonawczego. Informacja ta jest podstawą do niezwłocznego, lecz tylko wstępnego i tymczasowego ustalenia dla niej ustawodawstwa właściwego, stosownie do zasad kolizyjnych ustalonych w art. 13 rozporządzenia podstawowego.

Współdziałanie i opieranie się na porozumieniu instytucji właściwych ze względu na miejsce zamieszkania ubezpieczonego i ze względu na miejsce wykonywania przez niego pracy najemnej oznacza, że do instytucji właściwych, w tym również do sądu krajowego należy przede wszystkim ustalenie, czy osoba żądająca ustalenia właściwego ustawodawstwa podlega ubezpieczeniu społecznemu w każdym ze wskazanych przez nią państw i postąpienie w celu ustalenia stanu zgodnego z art. 11 ust. 1 rozporządzenia podstawowego.

Podkreślić należy, że organ rentowy, ani sąd nie mogą spowodować sytuacji, w której osoba prowadząca działalność i wykonująca pracę najemną w różnych państwach Unii nie będzie podlegała żadnemu ustawodawstwu lub, że będzie podlegała ustawodawstwu więcej niż jednego państwa.

W ocenie Sądu Apelacyjnego organ rentowy prawidłowo, z zachowaniem wskazanych przepisów ustalił jakie ustawodawstwo jest właściwe w wypadku ubezpieczonego.

ZUS po zgłoszeniu przez R. G. wniosku o ustalenie ustawodawstwa właściwego wobec zamieszkiwania przez niego i prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce przy jednoczesnym wykonywaniu umowy o pracę na terytorium Słowacji na rzecz pracodawcy słowackiego wdrożył procedurę wyjaśniającą w oparciu o przepisy rozporządzenia wykonawczego.

Jak wynika z akt organu rentowego przesłał on słowackiej instytucji ubezpieczeniowej odpis pisma z 13 grudnia 2013r. zawierającego informację o tymczasowym określeniu właściwego ustawodawstwa wobec skarżącego.

Podkreślić należy, że zarówno organ rentowy, jak i Sąd Okręgowy w Gliwicach nie dokonywali przy tym oceny, czy stosunek prawny będący podstawą objęcia ubezpieczeniem społecznym skarżącego w kraju świadczenia pracy jest ważny według prawa miejsca zamieszkania ubezpieczonego.

Tymczasowe określenie ustawodawstwa polskiego jako właściwego stało się ostateczne po upływie 2 miesięcy od poinformowania o nim słowackiej instytucji ubezpieczeniowej (por. art. 16 ust. 3 rozporządzenia wykonawczego).

Zauważyć nadto należy, że instytucja słowacka ostatecznie – po uprzednim zawieszeniu postępowania decyzją z dnia 15 października 2015r. (k. 149-152 a.s.) – ponownie wydała decyzję wyłączającą skarżącego z ubezpieczenia na terenie Słowacji z tytułu zatrudnienia w (...) s.r.o. (v. pismo z 22 czerwca 2016r., k. 161 i 162 a.s.).

Ewentualna zmiana stanowiska wskutek zaskarżenia tej decyzji, może stanowić podstawę do ponownego ustalenia ustawodawstwa właściwego w zakresie ubezpieczeń społecznych z tytułu pracy najemnej wykonywanej na terenie Republiki Słowackiej w trybie art. 83a ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tj. Dz. U. z 2016r., poz. 963 ze zm.). Zaznaczyć przy tym należy, że do daty wydania wyroku przez Sąd Apelacyjny, ubezpieczony nie przedstawił jakiegokolwiek orzeczenia pozwalającego na przyjęcie, iż decyzja odmawiająca objęcia go w spornym okresie słowackim ubezpieczeniem społecznym została uchylona.

Zwrócić również należy uwagę na marginalny charakter pracy R. G. (w wypadku przyjęcia, że jednak wykonywał on w spornym okresie pracę na terenie Słowacji).

Zgodnie z art. 14 ust. 5b rozporządzenia wykonawczego praca o charakterze marginalnym

nie będzie brana pod uwagę do celów określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa na mocy art. 13 rozporządzenia podstawowego. Art. 16 rozporządzenia wykonawczego stosuje się we wszystkich przypadkach niniejszym artykułem.

Wprawdzie ust. 5b został dodany do art. 14 przez art. 2 pkt 2 lit. b rozporządzenia nr 465/2012 z dnia 22 maja 2012r. (Dz.U.U.E.L.2012.149.4) zmieniającego rozporządzenia wykonawcze z dniem 28 czerwca 2012r., jednak również odnośnie stanów faktycznych powstałych przed tą datą byłoby nieracjonalne i sprzeczne z postanowieniami preambuły rozporządzenia podstawowego twierdzenie, iż praca wykonywana w wymiarze 1 godziny tygodniowo wyłącza ubezpieczenie z tytułu prowadzonej działalności w znacznie większym wymiarze w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej (por. pogląd wyrażony w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z 21 stycznia 2016r., sygn. III UK 61/15, Legalis nr 1405148).

Podobnie w rozstrzyganej sprawie o marginalnym charakterze pracy świadczy przede wszystkim wymiar czasu pracy określony w umowie zawartej pomiędzy ubezpieczonym a (...) s.r.o. jedynie na 1 godzinę tygodniowo. Trudno przyjąć, że praca w tak niewielkim wymiarze czasu pracy (w Polsce tygodniowy wymiar czasu pracy wynosi 40 godzin), uzasadniała objęcie ubezpieczeniem społecznym. Na marginalny charakter tej pracy wskazuje również wysokość otrzymywanego z tego tytułu wynagrodzenia (40 euro), które po odliczeniu wszystkich kosztów związanych z dojazdem na Słowację, stanowi symboliczną kwotę. Niewątpliwie dochód z prowadzonej przez skarżącego działalności w zakresie konserwacji i naprawy pojazdów samochodowych wielokrotnie przewyższał wynagrodzenie z tytułu pracy w firmie (...).

W świetle przedstawionych okoliczności uznać zatem należało, że organ rentowy prawidłowo ustalił, że R. G. od 1 marca 2012r. podlegał ustawodawstwu polskiemu w zakresie ubezpieczeń społecznych.

Mając powyższe względy na uwadze, skoro apelacja okazała się bezzasadna Sąd II instancji na mocy art. 385 kpc oddalił ją.

/-/SSA W. Nowakowski /-/ SSA W. Bzibziak /-/ SSA A. Kolonko

Sędzia Przewodniczący Sędzia

MP